

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm XVI. Ad præsentiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

casu si Iudex delegatus intelligat per fraudem, aut ex malitia id eogisse, vt Titii diligentiam irritam redderent, appellationi eorum deferre non debet, sed ea non obstante causam definire, tamen si enim aliàs responsum sit in c. *Meminimus. 9. c. Ad hac. 38. h. tit.* quod delegatus si ante citationem appelletur, ne in causa procedat, superfedere debeat, id tamen cum ad grauamen oppressorum amouendum fuerit constitutum, non debet ad iustitiæ depressionem conuerti.

SUMMARIUM.

1. Causa ob quas remedium appellationis introductum est.
2. Ratio legis siue in ea expressa sit, siue prudenter subintellecta, limitat vel ampliat verba legis.
3. Quod ob certum finem constitutum est, non debet inseruire ad effectum contrarium.

Not. I. Causa, ob quas remedium appellationis introductum est, hæc sunt: vt grauamen oppressorum remoueatur, vt iniustitia aut imperitia Iudicium corrigatur. Denique, ait *Abb. hic. n. 3.* vt ex propria ignorantia, aut negligentia lapsus jus suum consequi possit: nam quæ non probata, nec allegata sunt in prima instantia iudicii, ea allegari, aut probari possunt in 2. seu coram Iudice appellationis *l. per hanc. 4. c. de temporibus appell. c. Cùm Joann. de fide instrumentorum.* quare accidere potest, vt tamen si sententia formaliter iusta sit, & Iudex rectè processerit, tamen ea propter nouas allegationes rescindi debeat.

2 Not. II. Non tantum si ratio legi adiecta sit, ea limitat vel ampliat verba legis, sed etiam si nulla sit causa expressa, appareat tamen vna seu adæquata legis ratio ex iure naturali, tum ad limites eiusdem rationis restringenda & interdum amplianda est lex, ita *Abb. h. n. 2. Franc. not. 1. Alex. n. 3. ex Buld. in l. Non dubium. C. de legibus.* nam ratio, siue ea in lege expressa sit, siue prudenter subintellecta, est veluti anima seu direatrix legis: prout docui *l. 1. tract. 4. c. 18. n. 4.*

3 Not. III. Quod lege constitutum est ob certum finem, non debet ad effectum contrarium inseruire. Ita *gl. hic. verb. remouendum.* Hac ratione dicitur in c. *Licet. 6. dist. 45.* quod prouisum est ad concordiam, non debet tendere ad noxam, & in *l. vl. C. de usucapione pro emptore.* quod pupillus iuris fauorem sibi concessum ad iniquum compendium trahere non debet, & similiter in c. *Quod nonnullis. 25. de priuilegiis.* quod priuilegium iuris ad iniquum dispendium tendere non debet. in c. *Nonnulli. 28. de rescript. juncta gl. verb. iuris obseruantia.* quod inde iniuriæ oriri non debent, vnde iura nascuntur.

CAPITVLVM XVI.

Ad præsentiam.

PARAPHRASIS.

R. Presbyter à sententia Eboracensis Archi-Episcopi appellauit ad Papam, eo tamen non obstante, Archi-Episcopus illum excommunicauit; ea propter R. questus est apud Alexand. III. qui causam Iudicibus delegauit: hi dictum R. tamen si de iure excommunicatus non esset, tamen absolui curarunt: hic verò Papa rescribit Archi-Episcopo, quod dicto R. questionem mouere non debeat, quia diuina celebrârit in excommunicatione ipsi illata post appellationem interpositam, sed ad eum statum omnia reducat, in quo erant tempore emissæ appellationis.

SUMMARIUM.

1. Excommunicatio lata à iudice post legitimam appellationem irrita est.
2. Celebrans post excommunicationem vel suspensionem ab officio, qua ipso iure irrita est, non debet censeri irregularis. Potest tamen talis absolutionem petere ad cautelam.
3. Cautela in tali casu pro Ordinario.
4. Iudex delegatus potest absolvere excommunicatum ad cautelam, vt possit in iudicio contendere.

Not.

Not. I. Excommunicatio lata à Iudice post appellationem legitimam, irrita est. *c. Pertuas. 40. §. Nos igitur. de sent. excommunicat.* nam qui appellat legitimè, contumax censeri non potest, consequenter nec excommunicari, si tamen Iudex ad quem appellationem friuolam fuisse iudicabit, tunc excommunicatio lata post appellationem, cui Iudex, à quo non derulit, valida reputabitur, quia ut *Abb. ait in c. Pastor. 53. §. Verum. n. 14. h. tit. Sayr. in Thesaur. l. 1. c. 6. n. 27.* appellatio friuola non suspendit jurisdictionem Iudicis.

Not. II. Si quis celebret post excommunicationem aut suspensionem ab officio, quæ ipso jure irrita est, non debet censeri irregularis; nihilominus talis, si velit, potest absolutionem petere ad cautelam; Adde quod hic obseruat *Alexand. n. 12.* Tametsi is, qui absolutè petit se absolui, fateatur se ligatum. *c. Venerabilem. 33. de electione.* secus tamen esse dicendum de eo, qui se petit absolui ad cautelam.

Corollarium. Ordinarius efficacius procedere poterit contra delinquentem, si commissio crimini reperiat censuram ipso jure decretam, tunc enim citato & audito reo declarare potest eum censura ligatum, idè que prohibere illi, ne celebret, donec absolvatur: nam tametsi reus à sententia hac declaratoria appellet, tamen reuera irregularis censebitur, si postea iudicatum fuerit, bene declaratum, & non rectè appellatum fuisse, quia appellatio interposita non potest suspendere sententiam seu pœnam à jure inflictam, ut supra dixi in *c. Peruenit. 83. h. tit.*

Not. III. Iudex delegatus potest absolvere excommunicatum ad cautelam, ut possit in iudicio contendere, ita *Abb. hic Franc. & alij argumento. c. Prudentiam. 21. de off. delegati.* Vbi dicitur: quòd is, cui causa principalis commissa est, etiam in accessoriis jurisdictionem exercere possit.

CAPITVLVM XVII. Cùm teneamur.

PARAPHRASIS.

Archiepiscopus Cantuariens, quæsiuit ex A-

lexand. III. si quispiam à sua sententia appellauit ad Pontificem & postea eiusdem appellantis possessio. v. g. ædium, circa quas Controuersia versatur, turbata sit ab aliquo, num se junctâ causâ appellationis, turbatam possessionem reformare liceat Archiepiscopo.

Respondet Papa, id ipsi licere seruato ordine iudiciario, si talis ad ipsum querela deferatur.

SYMMARIVM.

1. Iudex à quo in iudicio possessorio appellatum est, pendente appellatione cognoscere potest de querela infestata possessionis.
2. Possessor condemnatus ad possessionem A-
lteri tradendam, si à sententia appellauit, & pendente appellatione spoliatur aut turbatur, agere potest interdicto recuperanda vel retinenda possessionis apud iudicem à quo.
3. Iudex à quo. inhibere potest partibus, ne quid lite pendente immutent, & male attentata ab illis, vel à seruocare.

Not. vnic. Iudex à quo (in iudicio possessorio) appellatum est, pendente appellatione cognoscere potest, de querela infestata possessionis.

In primis adverte, quòd pendente appellatione nil debet immutari, consequenter is, qui antea in possessione erat, eâ uti possit, ac fructus, pendente appellationis causâ, percipere, sicuti priùs secundum *Gl. in c. Sep. 44. verb. rata. h. r.* vbi ait: quòd Prælatus ab Episcopo depositus per sententiam, si ab ea appellauit, interim jurisdictionem exercere possit. v. g. subditum excommunicare, quia condemnatus, pendente appellatione, non censetur condemnatus. *l. 2. §. vlt. ff. de pœn.* Si tamen in tali casu suspicio subsit, ne redditus Ecclesiæ, aut res, de qua lis est, interim dilapidetur, tunc sequestratio imperari potest. *l. Imperatores. 21. in fine. ff. de appel. & notauit Gail. l. 1. obseru. 148. n. 2.* ne alioquin iudicium illusorium fiat, & excommunicatio sententiæ impediatur.

Hinc itaque existit, quòd possessor con-